

Esitetilaukset:

Sähköposti: lahettamo@yliopistopaino.fi
Telekopio (09) 7010 2370
Yliopistopaino, lähettämö, PL 26, 00014 Helsingin yliopisto
Vähimmäistilaus 10 kpl

Yksittäiset kappaleet tasy@stm.fi

Esite on myös ruotsin- ja englanninkielisenä

Sosiaali- ja terveysministeriö
Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin (09) 16001
Telekopio (09) 160 74126

Internetissä: www.stm.fi > julkaisut

Esitteitä 2006:8

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

ISSN 1236-2123
ISBN 952-00-2049-7 (nid.)
ISBN 952-00-2050-0 (PDF)

2006:8

Tasa-arvo Suomessa

■ *Kaikille
mahdollisuus
terveelliseen ja
turvalliseen
elämään.*

Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2006:8

Tasa-arvo Suomessa

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Helsinki 2006

ISSN 1236-2123

ISBN 952-00-2049-7 (nid.)

ISBN 952-00-2050-0 (PDF)

Kannen kuva: Kuvapörssi

Ulkoasu ja painatus: Yliopistopaino, Helsinki 2006

Sisällys

Tasa-arvo Suomessa	4
Naiset politiikassa	5
Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2004–2007	6
Tasa-arvon toimijat	7
Valtavirtaistaminen	8
Julkinen sektori	9
Yksityinen sektori	9
Miehet ja tasa-arvo.....	10
Työelämä	10
Sukupuolten välisestä palkkakuilusta samapalkkaisuuteen	11
Työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmat	12
Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen	12
Lähisuhdeväkivalta.....	14
Prostituutio ja ihmiskauppa	15
Väestötietoja	16
Osoitteita	17
Julkaisuja.....	18

Tasa-arvo Suomessa

Naiset ovat Suomessa perinteisesti osallistuneet työhön miesten rinnalla. Pientilavaltainen maatalous vaati täyttä työpanosta sekä miehiltä että naisilta. Elinkeinorakenteen muuttuessa naisille avautui työmahdollisuuksia teollisuudessa ja palveluissa ja toisaalta toimeentulo edellytti useimmiten myös naisten palkkatyötä.

Moderni keskustelu tasa-arvosta alkoi Suomessa 1960-luvulla. Sukupuolten perinteiset roolit asetettiin kyseenalaisiksi. Niiden katsottiin perustuvan maatalousyhteiskunnan työnjaolle. Kaupungistuneessa yhteiskunnassa nainen ja mies työskentelevät kodin ulkopuolella. Vastaavasti korostettiin, että perheen hoivaamisen, ansiotyön ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen tuli kuulua samoin perustein naisille ja miehille. Valtion tuli taata sosiaaliturva ja -palvelut. Uudistusvaatimukset vetosivat sekä naisiin että miehiin ja loivat pohjan seuraavien vuosikymmenien tasa-arvopolitiikalle. Naisten asemaa tutkivan komitean uudistusohjelma valmistui 1970. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta perustettiin vuonna 1972 edistämään uudistusten toteuttamista.

Kansainvälisellä, erityisesti pohjoismaisella keskustelulla, kansainvälisillä sopimuksilla ja liikkeillä on myös ollut suuri merkitys Suomessa.

Naiset politiikassa

Täydet poliittiset oikeudet myönnettiin Suomessa yhtä aikaa naisille ja miehille vuonna 1906. Vuonna 1907 ensimmäiseen yksikamariseen eduskuntaan valittiin 19 naista ja 181 miestä. Naisten osuus eduskunnassa pysyi noin 10 prosentin paikkeilla 1950-luvun alkuun, jonka jälkeen se on tasaisesti kasvanut. 1980-luvulla ylitettiin 30 prosentin osuus. Vuoden 2003 vaaleissa valituista kansanedustajista naisia oli 37,5 prosenttia.

Naiset toivat politiikkaan alusta alkaen uusia alueita kuten turvatomien lasten ja naisten aseman sekä naisten oikeudet ja tasa-arvosymykset. Näin he rakensivat hyvinvointivaltion perustaa. Viime vuosikymmenien aikana naiset ovat vähitellen tulleet kaikille politiikan alueille ja kaikkiin poliittisiin asemiin, vaikka ei jakauma vielä aivan tasainen ole. Ministereistä on naisia ollut viime hallituksissa noin 40 prosenttia. Ensimmäinen naispääministeri nimitettiin virkaansa 2003. Suomen ensimmäinen naispresidentti, Tarja Halonen valittiin toiselle kaudelleen 2006.

Kunnallisvaaleissa vuonna 2004 valituista naisia on 37 prosenttia. Kunnan hallitusten ja lautakuntien kokoonpanossa noudatetaan 40–60 prosentin kiintiösääntöä, joka on toteutunut hyvin.

Ensimmäiset naisyhdistykset perustettiin jo 1800-luvulla. Tänäpäin Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS kokoaa samaan kattojärjestöön puolueettomien naisjärjestöjen lisäksi kaikkien poliittisten puolueiden naisjärjestöt. Sukupuolten tasa-arvoa ajavien miesjärjestöjen historia on tuoreempi. Ensimmäinen laajasti toimiva miesjärjestö, Mies-sakit alkoi toimia 1990-luvulla.

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2004–2007

Kulloinenkin hallitus määrittelee tasa-arvopolitiikan painoalueet omalle kaudelleen. Vuonna 2003 nimitetty hallitus painottaa

- tasa-arvon edistämisen valtavirtaistamista koko valtionhallintoon,
- tasa-arvolain uudistamista,
- samapalkkaisuuden edistämistä,
- naisten osuuden lisäämistä poliittisessa ja taloudellisessa päätöksenteossa,
- perhevapaista aiheutuvien kustannusten tasaamista mies- ja naisvaltaisten alojen kesken ja naisten ja miesten työssäkäynnin edellytysten turvaamista,
- miesnäkökulman selvittämistä tasa-arvopolitiikan osana,
- parisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyä,
- naiskaupan uhrien suojelua ja
- seksin oston kriminalisoinnin selvittämistä.

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma vuosille 2004–2007 sisältää yli sata hanketta. Ohjelman toteuttamista seuraa kaikkia ministeriöitä edustava työryhmä, jota johtaa sosiaali- ja terveysministeriön valtiosihteeri.

Tasa-arvon toimijat

Tasa-arvoasiat kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön tehtäviin. Ministeriö koordinoi hallituksen tasa-arvopolitiikan toteuttamista. Sosiaali- ja terveysministeri on myös tasa-arvoministeri ja hänen apunaan toimii hallituskaudeksi nimitetty valtiosihteeri. Sosiaali- ja terveysministeriössä on neljä naisten ja miesten tasa-arvoa edistävää toimielintä.

Tasa-arvoyksikön tehtävänä on hallituksen tasa-arvopolitiikan valmistelu, sukupuolten tasa-arvon edistämisen valtavirtaistaminen, tasa-arvolainsäädännön valmistelu, sekä EU- ja kansainväliset tehtävät.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo tasa-arvolain (vuodelta 1987) syrjäntäkieltojen noudattamista sekä edistää ja valvoo työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmien laatimista.

Tasa-arvolautakunta valvoo tasa-arvovaltuutetun ohella tasa-arvolain noudattamista.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnalla on neuvoa antava asema tasa-arvoasioissa. Valtioneuvosto nimittää sen jäsenet eduskunnan toimikaudeksi eduskunnan parlamentaaristen voimasuhteiden mukaisesti. Se seuraa tasa-arvon kehitystä, tekee aloitteita ja edistää vuoropuhelua.

Eduskunnassa on *työelämä- ja tasa-arvovaliokunta*, joka käsittelee työelämää ja sukupuolten tasa-arvoa koskevat asiat. Eduskunnassa toimii myös epävirallinen naiskansanedustajien verkosto, johon kuuluvat naiskansanedustajat kaikista puolueista.

Miltei kaikissa ministeriöissä toimii tasa-arvotyöryhmä. Monissa julkisissa laitoksissa, kuten Tilastokeskuksessa, Yleisradiossa ja yliopistoissa on myös tasa-arvoasiantuntijoita ja yhteistyöelimiä.

Joihinkin, lähinnä suuriin kuntiin on perustettu tasa-arvotoimikunta. Suomen Kuntaliitto tukee kuntien tasa-arvotyötä. Työmarkkinajärjestöissä on tasa-arvoasioista vastaavia yhteistyöelimiä ja toimihenkilöitä.

Valtavirtaistaminen

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen kuuluu perustuslain ja tasa-arvolain mukaan viranomaisen tehtäviin. Kaikki ministeriöt ovat vastuussa tasa-arvon edistämisestä omalla hallinnonalallaan. Valtavirtaistaminen on strategia, jonka avulla ministeriöiden ja viranomaisten hallinto- ja toimintatapoja kehitetään niin, että ne edistävät sukupuolten tasa-arvoa.

Kaikki ministeriöt huolehtivat siitä, että sukupuolinäkökulma sisällytetään niiden hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintaan. Jokaisen hallinnonalan asiantuntijat opettelevat tunnistamaan ja ottamaan huomioon oman alueensa tasa-arvokysymykset asioiden valmistelussa. Sukupuolinäkökulma sisällytetään myös ministeriöiden sisäisiin koulutusohjelmiin.

Lainvalmisteluohjeet edellyttävät, että sukupuolivaikutukset arvioidaan. Kussakin lainvalmisteluhankkeessa selvitetään aluksi sukupuolivaikutusten arvioinnin tarve. Jos tarvetta ilmenee, arviointi tehdään. Myös muussa hanke- ja ohjelmatyössä sukupuolinäkökulma tulee ottaa huomioon jo hankkeen suunnittelusta lähtien.

Talousarvion sukupuolivaikutusten arvioinnissa sosiaali- ja terveysministeriö toimii pilottiministeriönä. Ministeriön talousarvion välittömät ja välilliset sukupuolivaikutukset selvitettiin 2005. Koko valtion talousarvion valmistelussa otetaan sukupuolinäkökulma huomioon ensimmäistä kertaa vuoden 2007 talousarvion valmistelussa.

Tilastotiedot tuotetaan mahdollisimman laajasti sukupuolen mukaan eriteltyinä. Siten päätöksenteon valmisteluun saadaan tietoa sekä naisten että miesten olosuhteista, intresseistä jne. Tiedonhankintaa auttaa myös valtakunnallinen naistutkimus- ja tasa-arvotiedon portaali Minna.

Naisten asema julkishallinnossa ja taloudellisessa päätöksenteossa

---

Julkinen sektori

Naisten mahdollisuudet päästä ylimpiin johtotehtäviin on noussut julkiseen keskusteluun 2000-luvulla. Naisten osuus ministeriöiden, virastojen ja laitosten ylimmässä johdossa oli pitkään vähäinen. Hallituksen tavoitteena on, että noin puolet uusista johtotehtäviin nimitetyistä on naisia. Vuonna 2005 naisten osuus valtionhallinnon ylimmästä johdosta oli jo 22 prosenttia. Muutosta suosii sukupolven vaihdos ja naisten korkea koulutus. Merkitystä on myös sillä, että virkanimityksistä päättävissä elimissä, kuten hallituksessa ja presidenttinä, on yhä enemmän naisia. Koko valtion henkilöstöstä lähes puolet on naisia. Naisten osuus kaikista johtotehtävistä oli 36 prosenttia vuonna 2004.

Yliopistojen ja korkeakoulujen professoreista naisia on viidennes, samoin rehtoreista ja vararehtoreista (2004).

Oikeuslaitoksen piirissä käräjätuomareista, hovioikeudenneuvoksista ja korkeimman oikeuden jäsenistä naisia on noin kolmannes ja miehiä kaksi kolmannesta. Korkeimman oikeuden presidentiksi nimettiin nainen ensimmäistä kertaa vuonna 2006.

Kuntien lautakuntien ja kunnan hallitusten kokoonpanossa noudatetaan 40–60 prosentin kiintiösääntöä. Kunnan ja kaupungin johtajista naisia oli 13 prosenttia vuonna 2004.

Yksityinen sektori

Yksityisellä sektorilla naisjohtajien osuus kaikista johtajista on runsas neljännes, miesten kolme neljänestä.

Valtio on merkittävä omistaja yli 50 osakeyhtiössä. Vuoteen 2005 mennessä on naisten osuus noussut hallituksen tavoitteen mukaisesti noin 40 prosenttiin valtion omistamien ja valtioenemmistöisten yhtiöiden hallituksissa. Jokaisessa yrityksessä ei tavoitteeseen kuitenkaan ole päästy. Sadan suurimman yrityksen hallituksissa 17 prosenttia kaikista jäsenistä oli naisia vuonna 2006.

Miehet ja tasa-arvo

Sukupuolten välistä tasa-arvoa on syytä tarkastella myös suhteessa miehiin. Tasa-arvoasiain neuvottelukunnassa on toiminut yhtäjaksoisesti vuodesta 1988 lähtien miesjaosto, joka käsittelee miesten suhdetta tasa-arvokysymyksiin. Suomen vuosien 2003–2007 hallitusohjelmassa todetaan: ”Tasa-arvopoliittiset kysymykset arvioidaan myös miesnäkökulmasta”. Aiemmin vastaavaa yleistä arviointitavoitetta ei ole asetettu. Miehet ja tasa-arvo -teemassa on korostunut isyyden ja vanhemmuuden tukeminen, kuten miesten kannustaminen pitämään perhevapaita. Suomessa miehiä ja tasa-arvoa koskeva politiikkavalmistelu on sisällytetty osaksi yleistä tasa-arvopolitiikkaa. Keskeinen uusi tavoite on lisätä miesten osallistumista tasa-arvopoliittiseen keskusteluun ja tasa-arvon edistämiseen.

Työelämä

Hallituksen tavoitteena on lisätä naisten ja miesten työllisyyttä, pidentää työssäoloaikaa, parantaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista sekä tasa-arvoa ja vahvistaa työn houkuttelevuutta. Hallitus ja työmarkkinaosapuolet kehittävät työelämää vakiintunutta kolmikantaperiaatetta noudattaen.

Suomen työvoima on jakaantunut lähes tasan naisiin ja miehiin. Myös pienten lasten äidit työskentelevät kodin ulkopuolella. Suomessa on onnistuttu toteuttamaan samanaikaisesti naisten korkea työllisyys ja suhteellisen korkea syntyvyys. Lasten päivähoito ja perhevapaat tukevat molempien tai ainoan vanhemman työssäkäyntiä. Vuonna 2005 naisten työllisyysaste (15–64 v) oli 67 prosenttia ja miesten 70 prosenttia. Työllisistä valtaosa eli (87 %) on palkansaajia, yrittäjien osuus on siis suhteellisen pieni.

Keskimääräinen työttömyysaste v. 2005 oli noin 8 prosenttia. Naisten ja miesten työttömyys on keskimäärin yhtä yleistä. Vaikeasti työllistyvistä ja pitkäaikaistyöttömistä enemmistö on kuitenkin miehiä.

Suomen työmarkkinat jakautuvat naisten aloihin ja miesten aloihin. Työvoimapolitiittisissa toimissa kuten työvoimakoulutuksessa, ammatinvalinnanohjauksessa, työnvälityksessä ja työnantajapalveluisa tuetaan ei-sukupuolenmukaisia koulutus- ja ammattivalintoja.

Sekä naiset että miehet tekevät useimmiten kokopäivätyötä. Työllisestä työvoimasta osa-aikatyössä oli vuonna 2005 yli 14 prosenttia ja heistä lähes kaksi kolmasosaa oli naisia. Suomessa äidit ja isät eivät juurikaan käytä osa-aikatyötä helpottaakseen lastenhoidon ja työn yhteensovittamista.

Määräaikaisessa työsuhteessa työskenteli runsas 17 prosenttia palkansaajista. Määräaikaiset palvelussuhteet ovat naisilla yleisempiä kuin miehillä ja korkeasti koulutetuilla nuorilla naisilla erityisen yleisiä. Määräaikaiset palvelussuhteet lisäävät työttömyyden riskiä ja laskevat tuloja. Epävarmuus vaikeuttaa tulevaisuuden, perheen perustamisen ja perhevapaiden käytön suunnittelua. Hallituksen tavoitteena on etenkin julkisella sektorilla toistuvien määräaikaisten palvelussuhteiden vakinaistaminen.

Naisten ja miesten ammatillinen järjestäytyminen on Suomessa erittäin yleistä. Naiset ja miehet ovat yhtä usein ammattiliittojen jäseniä. Työmarkkinajohtajista suurin osa on edelleen miehiä.

Sukupuolten välisestä palkkakuilusta samapalkkaisuuteen

Samapalkkaisuuden periaate on todettu sekä Suomen perustuslaissa että tasa-arvolaissa. Kuitenkin naisten säännöllisen työajan keskiansiot ovat olleet viimeiset kolme vuosikymmentä noin 80 prosenttia miesten vastaavista keskiansioista. Naisten aloilla ja ammateissa maksetaan matalampia palkkoja kuin miesten aloilla ja ammateissa. Noin puolet palkkaerosta johtuu tästä.

Keskitytyissä työehtosopimuksissa on 1980-luvun lopulta lähtien ollut naisten ja miesten samapalkkaisuuden edistämiseen liittyviä määräyksiä tai suosituksia. On mm. sovittu erityisestä tasa-arvoasioita käsittelevästä työryhmästä, nais- ja matalapalkkaeristä sekä suositeltu liittokohtaisten sopimusten sukupuolivaikutusten arviointia.

Hallitus ja työmarkkinajärjestöt laativat yhdessä samapalkkaisuusohjelman vuonna 2005. Ohjelmassa on runsaasti konkreettisia toimenpiteitä, jotka vaativat pitkäjänteistä toimintaa. Tavoitteena on naisten ja miesten palkkaerojen kaventaminen 5 prosenttiyksiköllä vuoteen 2015 mennessä. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti keväällä 2006 korkean tason seurantar ryhmän valvomaan ohjelman toteuttamista. Seurantar ryhmän puheenjohtajana toimii eduskunnan puhemies ja jäseninä ovat mm. kaikkien työmarkkinakeskusjärjestöjen johtajat.

Työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmat

Tasa-arvon edistämässä työpaikkojen toimintakulttuurilla on tärkeä merkitys. Tasa-arvolain uudistuksessa (2005) työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmien laatimista varten annettiin aiempaa täsmällisemmät ohjeet. Tasa-arvosuunnitelma on tehtävä, jos työnantajalla on vähintään 30 työntekijää. Suunnitelmien tulee sisältää mm. naisten ja miesten palkkavertailut. Tasa-arvosuunnitelmien laatimista edistetään tiedotuksella ja koulutuksella. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä keskeiset työmarkkinajärjestöt laativat yhteisen tasa-arvosuunniteluoppaan. Työmarkkinajärjestöt ovat sitoutuneet tasa-arvosuunnitelmien edistämiseen. Hyviä käytäntöjä kehitetään mm. ESR-tutkimus- ja kehittämishankkeissa.

Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen

Työn ja perheen yhteensovittaminen on sukupuolten välisen tasa-arvon ydinkysymyksiä. Tämä on keskeistä työssä jaksamisen ja perheiden hyvinvoinnin kannalta. Hallituksen tavoitteena on helpottaa naisten ja miesten työn ja perheen yhteensovittamista ja vahvistaa naisten työmarkkina-asemaa.

Perhevapaat sisältävät vuonna 2006

- 105 päivän mittaisen äitiysvapaan,
- 158 päivän mittaisesta vanhempainvapaan, jonka isä ja äiti voivat jakaa; he voivat olla myös osa-aikaisesti vanhempainvapaalla,

- 18 päivän isyysvapaan, jonka isät usein pitävät vauvan syntymän aikoihin,
- isän bonusvapaan; jos isä käyttää vanhempainvapaasta vähintään 12 viimeistä päivää, hän saa kannustimena 12 ylimääräistä päivää.

Lainsäädäntö antaa vakituudessa työsuhteessa olevalle oikeuden palata samaan työhön perhevapaan jälkeen. Vanhempainpäiväraha korvaa perhevapaan aikaista ansionmenetystä. Vanhempainvapaan jälkeen isä tai äiti voi hoitaa lasta kotona, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta ja saada kotihoidontukea. Vaihtoehtoisesti vanhempi voi siirtyä ansiotyöhön, jolloin lapsi voi käyttää esimerkiksi kunnan järjestämää päivähoitoa.

Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on Suomessa oikeus kunnan järjestämään, kohtuuhintaiseen ja julkisin varoin tuettuun päivähoitopaikkaan. Kunnan velvollisuus on järjestää päivähoitoa tarvetta vastaavasti. Lasten päivähoidolla turvataan vanhempien mahdollisuus opiskeluun ja työhön. Päivähoidon laatua valvotaan ja henkilökunnan koulutustasosta ja määrästä suhteessa lasten määrään on säädetty tarkoin. Vuonna 2004 oli 3–6-vuotiaista lapsista koko- tai osapäivähoitossa 63 prosenttia

Naiset pitävät suurimman osan perhevapaista. Miesten kannustaminen perhevapaiden pitämiseen on tärkeää. Tässä suhteessa on vielä paljon tehtävää työpaikoilla ja yleensäkin asennetasolla. Miesten perhevapaiden pitäminen tasaa myös kotitöiden jakautumista naisten ja miesten kesken. Miesten perhevapaat vahvistavat isän ja lapsen välistä suhdetta. Hallitus valmistelee vuoden 2006 kuluessa vanhempien lastenhoitovapaita koskevia parannuksia.

Perhevapaiden kustannukset jaetaan valtion, työnantajien ja työntekijöiden kesken. Perhevapaista koituu suuremmat kustannukset naisvaltaisten kuin miesvaltaisten alojen työnantajille. Työnantajien vuosilomakustannuksia on tasattu vuoden 2005 alusta.

Lähisuhdeväkivalta

Lähi- ja parisuhdeväkivallasta suurin osa on miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa. Väkivallasta aiheutuu mittavia kustannuksia yhteiskunnalle ja yksilöille. Terveys- ja sosiaalitoimen sekä oikeussektorin kustannukset olivat noin 91 miljoonaa euroa vuonna 2001. Pari- ja lähisuhdeväkivalta on yleisen syytteen alainen rikos.

Naisiin kohdistuva väkivalta on sukupuolten välinen tasa-arvokysymys. Se on myös osa väestön turvallisuutta heikentäviä kysymyksiä. Ministeriöiden välistä yhteistyötä lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi lisätään. Kiinteä hallinnonalojen välinen yhteistyö luo mahdollisuuksia vastaavalle alue- ja paikallistason yhteistyölle. Tavoitteena on koko maan kattavan perus- ja erityispalveluverkoston parantaminen sekä ammatillisen osaamisen kehittäminen. Erityistä huomiota kiinnitetään väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten sekä nuorten auttamiseen.

Poliisi voi määrätä lähestymiskiellon väkivallalla uhkaavalle henkilölle. Perheen sisäiset lähestymiskiellot tulivat mahdollisiksi vuonna 2005. Lähestymiskieltoa voidaan käyttää, kun esimerkiksi entinen puoliso tai aikuinen lapsi häiritsee yhteydenotoin tai vierailuyrityksin. Vuonna 2005 poliisi käsitteli kaikkiaan 120 perheensisäistä lähestymiskieltoasiaa.

Prostituutio ja ihmiskauppa

Prostituutio ja ihmiskauppa ovat lisääntyneet Suomessa 1990-luvulta alkaen. Suomen itäraja muodostaa jyrkän elintasoportaan. Laki kielittää parituksen ja toisen prostituutiosta hyötymisen sekä ihmiskaupan kaikissa muodoissaan. Ihmiskaupan vastainen toimintaohjelma hyväksyttiin 2005. Seksin osto ja myynti on kielletty julkisilla paikoilla.

Prostituutio luo markkinoita ihmiskaupalle. Se on riskialtista ja loukkaa ihmisarvoa. Keväällä 2006 eduskunta käsittelee lakiesitystä seksin oston kriminalisoimiseksi. Suurin osa prostituution asiakkaita on miehiä. Miehistä noin 10 prosentin arvioidaan ostaneen seksiä. Tavoitteena on kehittää sosiaali- ja muita palveluita prostituutiosta irtautumisen tukemiseksi.

Väestötietoja

Suomessa asuu on noin 5,3 miljoonaa ihmistä. Väestöstä noin 3 prosenttia on syntynyt muualla kuin Suomessa ja heistä kahdella kolmesta on muu kuin Suomen kansalaisuus. Suomen väestö vanhenee. Alle 15-vuotiaita väestöstä on noin 17 prosenttia ja 65 vuotta täyttäneitä 16 prosenttia. Ennusteiden mukaan lasten osuus tulee vähenemään hieman, mutta iäkkäitten osuus kasvaa nopeasti. Suomalaisten elinikä pitenee jatkuvasti. Naisten eliniän odote on 82 vuotta, miesten 75 vuotta. Syntyvyyden lasku taittui 1990-luvun alussa ja on hieman noussut koko 2000-luvun. Vuonna 2004 kokonaishedelmällisyys oli 1 800 syntynyttä lasta 1000 naista kohti.

Suomalaiset solmivat ensimmäisen avioliittonsa keskimäärin 30 vuoden iässä, naiset 28-vuotiaina ja miehet 32-vuotiaina. Samaa sukupuolta olevat henkilöt ovat voineet rekisteröidä parisuhteensa vuodesta 2002 alkaen. Viidesosa perheistä on avoliittoja, lapsiperheistä avoliittoja on 14 prosenttia.

Synnyttäjien keski-ikä on 30 vuotta, ensisynnyttäjien 28 vuotta. Valtaosalla, 81 prosentilla perheistä on yksi tai kaksi lasta. Suomen avioeroluvut ovat EU-maiden korkeimpia.

Julkaisuja:

- Tasa-arvoasiat Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriö. Tasa-arvoesitteitä 2005:1
- Tasa-arvolaki 2005. Sosiaali- ja terveysministeriö. Tasa-arvoesitteitä 2005:2
- Tasa-arvosuunnittelun miksi, mitä, miten? Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2005:6
- Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2004–2007. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2005:1
- Tasa-arvobarometri 2004. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:20

Osoitteita:

Tasa-arvoyksikkö, sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin (09) 16001, faksi (09) 160 74317
S-posti tasy@stm.fi
www.stm.fi -> tasa-arvo -> tasa-arvoyksikkö

Tasa-arvovaltuutetun toimisto
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin (09) 16001, faksi (09) 160 74582
S-posti tasa-arvo@stm.fi, www.tasa-arvo.fi

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. (09) 16001, faksi (09) 1607 4167
S-posti tane@stm.fi, www.tane.fi

Tasa-arvoa internetissä:

- www.minna.fi
- www.aanioikeus.fi
- Tilastokeskuksen sukupuolten tasa-arvoa Suomessa kuvaavia tilastotietoja www.tilastokeskus.fi
- www.virtual.finland.fi/

